

U Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike srpske, dana 22. Marta 2013., održana je

Konferencija na temu

„Strategija socijalne zaštite lokalne zajednice-ključni faktor smanjenja socijalne isključenosti građana“

Udruženje građana „Svjetionik“ u partnerstvu sa Udruženjem stručnih radnika socijalne djelatnosti Republike Srpske i Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, organizovalo je u Banjoj Luci, 22. marta 2013. godine, Konferenciju „*Strategija socijalne zaštite lokalne zajednice-ključni faktor smanjenja socijalne isključenosti građana*“.

Osnovni ciljevi Konferencije su:

- Razmjena iskustava i primjera dobre prakse socijalnog uključivanja u različitim sredinama sa specifičnim ekonomskim, kulturološkim, geografskim i drugim karakteristikama, strateških planova, strategija i sl.
- Identifikovanje najznačajnijih faktora koji imaju važan uticaj na efektivnost i efikasnost procesa socijalnog uključivanja.
- Prijedlog jedinstvene metodologije za izradu lokalne socijalne strategije.

U skladu sa obavezama koje proizilaze iz Zakona o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 37/12, član 14, stav 3), jedan od glavnih zadataka Konferencije bio je aktualizacija potrebe izrade i usaglašavanja principa strateških dokumenata u oblasti socijalne zaštite na nivou lokalnih zajednica. U skladu sa ovim Zakonom, jedinica lokalne samouprave donosi godišnji i srednjoročni program socijalne zaštite na osnovu analize socijalnog stanja stanovnika na svom području, donosi odluku o proširenim pravima, obezbjeđuje sredstva za realizaciju prava utvrđenih ovim Zakonom i svojim odlukama i sredstva za obavljanje djelatnosti socijalne zaštite, osniva i brine se o radu ustanova socijalne zaštite, vrši koordinaciju aktivnosti socijalne zaštite na području jedinice lokalne samouprave, formira radno tijelo za socijalnu zaštitu i obavlja i druge poslove u ostvarivanju ciljeva socijalne zaštite.

Učesnici Konferencije su pored Udruženja građana „Svjetionik“, Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i Udruženja stručnih radnika socijalne djelatnosti Republike Srpske, bili predstavnici, direktori centara za socijalni rad, predstavnici ustanova socijalne zaštite, Javnog fonda za dječiju zaštitu, Fakulteta političkih nauka u Banjoj Luci i načelnici odjeljenja za društvene djelatnosti iz više opština i gradova.

Gospodin Ljubo Lepir, pomoćnik ministra za socijalnu, porodičnu i dječiju zaštitu, naglasio je da je neophodno planirati resurse i aktivnosti djelovanja da bi se odgovorilo na stanje socijalnih potreba stanovništva, a to podrazumijeva određivanje prioriteta. Preduslovi planiranja u oblasti socijalne zaštite na nivou lokalne zajednice su razvijanje kompetencija za proces planiranja (analitičke, metodološke), postizanje konsenzusa o potrebi planiranja u oblasti socijalne zaštite i obezbjeđivanje resursa (ljudski, finansijski, institucionalni). Aktivnosti lokalnih zajednica koje su značajne za proces planiranja socijalne zaštite su jačanje uloge centara za socijalni rad kao koordinirajućih ustanova socijalne zaštite, izrada skupštinskih izvještaja o stanju potreba, provedenim aktivnostima i postignutim rezultatima u ovoj oblasti, formiranje zajedničkih skupštinskih tijela (komisije, odbori) za oblast socijalne zaštite, predlaganje i usvajanje opštinskih

odluka o proširenim pravima i uslugama socijalne zaštite, ostvarivanje saradnje sa nevladinim organizacijama, korisničkim udruženjima i privatnim licima (“protokoli o saradnji”) i izrada opštinskih budžeta.

Izrada strateških dokumenata (strateški programi, strategije) je preduslov funkcionalne i efikasne socijalne zaštite u lokalnim zajednicama. Dužnost i obaveza svake lokalne zajednice da izradi i usvoji strateški dokument razvoja socijalne zaštite na svom području.

Gđa Mira Ćuk, direktor Centra za socijalni rad Trebinje, ukazala je na preduslove za strateško planiranje u lokalnoj zajednici i ulogu centra za socijalni rad kao stručne službe koja inicira, pokreće, koordinira i upravlja stručnim aspektima procesa strateškog planiranja. Strateško planiranje je proces odlučivanja koje promjene organizacija (oblast, sistem) namjerava da izvrši kroz predviđeni period vremena. Ono predstavlja kontinuiran proces sistematične evaluacije prirode i svrhe socijalne zaštite koji identifikuje sveobuhvatne specifične ciljeve, razvija dugoročne strategije za ostvarivanje ciljeva, definiše resurse koji će iznijeti strategiju i artikuliše pitanja u kreiranju uspješnije i prema budućnosti orijentisane oblasti.

Gospođa Ćuk prezentovala je prijedlog forme za izradu lokalne socijalne strategije. Mogući sadržaj lokalne strategije socijalne zaštite može da obuhvata uvod (kratak sažetak plana, osnovne informacije o procesu izrade, svrha), osnovne informacije o socijalnoj zaštiti, organizovanju i djelovanju, unutrašnju i vanjsku analizu stanja, mnsiju, viziju i vrijednosti, opšte i posebne ciljeve, aktivnosti (sa nosiocima, indikatorima, vremenom i budžetom), promociju, monitoring i evaluaciju, kao i ključne pretpostavke (mogući rizici i načini preovladavanja rizika).

Gospođa Borka Vukajlović, direktor Centra za socijalni rad Banjaluka, istakla je postojanje *Plana razvoja socijalne zaštite u Gradu Banja Luka* koji ima za cilj oblikovanje i usmjeravanje budućeg razvoja socijalne zaštite u Banjoj Luci za period 2013– 2015, koji kao prioritete grupe građana definiše djecu i mlade (bez roditeljskog staranja, iz jednoroditeljskih porodica, sa problemima u ponašanju, žrtve nasilja, zanemarivanja i zlostavljanja, sa smetnjama u razvoju), starija lica (materijalno ugrožena, koja žive sama ili bez porodičnog staranja, sa hroničnim bolestima, invaliditetom, žrtve nasilja ili zanemarene), osobe sa invaliditetom, radno sposobna lica u stanju socijalne potrebe, jednoroditeljske porodice, višečlane porodice i porodice izložene psihopatološkim oblicima ponašanja. Ciljevi Plana su izrada strategije za poboljšanje statusa socijalno ugroženih kategorija stanovništva, poboljšanje kvaliteta porodičnog funkcionisanja sa akcentom na posebno ranjive prioritete grupe građana i jačanje kapaciteta pružalaca usluga socijalne zaštite u Gradu. Strategiju će provoditi Grad Banja Luka, a najvećim dijelom lokalni nosioci socijalne zaštite i to vladin i nevladin sektor. Ovaj dokument predstavlja definisanje, operacionalizaciju i usmjeravanje aktivnosti unapređenja postojeće infrastrukture socijalne zaštite na teritoriji Grada Banja Luka. Pored toga, ovim dokumentom se obavezuju nosioci socijalne zaštite za rad na jačanju postojećih resursa i razvijanju novih kapaciteta u skladu sa potrebama i mogućnostima lokalne zajednice.

Gospođica Branka Zdjelar prezentovala je Lokalnu strategiju socijalne zaštite Grada Prijedora. U strateškoj analizi urađeno je anketiranje 1000 osoba i njihovih porodica u stanju socijalne isključenosti. Na taj način, stvorena je baza koja omogućava identifikaciju najugroženijih socijalno isključenih osoba, vrstu njihovih potreba i relaciju unutar njihovih porodica i da okruženjem. Urađeni su grupni intervjui (fokus grupe) sa predstavnicima svih rizičnih socijalno isključenih grupa, ali i sa svim ključnim zainteresovanim stranama. Rađene su SWOT situacione analize, uz

učesće relevantnih zainteresovanih strana. Gospođica Zdjelar smatra da odgovor na specifične potrebe socijalno isključenih kategorija stanovništva zahtijeva uključenost različitih subjekata u lokalnoj zajednici s ciljem pomoći i unapređenja kvaliteta života. Neophodno je definisati nosioce socijalnog uključivanja, njihovu međusobnu koordinaciju i podjelu uloga i odgovornosti. Identifikovane vulnerabilne kategorije stanovništva na području opštine Prijedor su djeca i mladi, siromašni i nezaposleni, nezaposleni-radno sposobni i sa preostalom radnom sposobnošću, samohrani roditelji, starija lica, materijalno neobezbijeđena lica i penzioneri sa najnižim penzijama, lica sa invaliditetom i poteškoćama u mentalnom zdravlju, kao i manjinske grupe. Lokalna strategija socijalne zaštite Grada Prijedora treba da postane integralni dio Strategije lokalnog razvoja grada Prijedora.

Gospođa Branka Sladojević, direktor Centra za socijalni rad Laktaši smatra da *Integrirana strategija socijalne zaštite u Laktašima* kroz projekat "Uvođenje referalnog modela socijalne zaštite i inkluzije na opštinskom nivou" (2010-2011.) konsolidira dosadašnje rezultate u više sektora oko jednog strateškog cilja - socijalne zaštite i uključenosti djece. Ovakav strateški cilj omogućava da se podrži reforma socijalnih službi za djecu i da se istovremeno stavi naglasak na pitanja siromaštva i isključenosti djece. Takođe predstavlja i utvrđivanje naučenih lekcija i znanja akumuliranog u sektorima, preinačavanje sektorskih pristupa u intersektoralni pristup, sređivanje politika i strategija između sektora i utvrđivanje referalnih mehanizama za djecu u sektoru zdravstva, obrazovanja i dječije zaštite.

Gđa Vesna Savić, dipl. pravnik, istakla je da je svrha *Strategije razvoja socijalne zaštite opštine Bijeljina za period 2008-2015.* da pokaže jasnu opredijeljenost opštine Bijeljine i svih njenih aktera u kom pravcu treba da ide razvoj socijalne zaštite, da se utemelje osnovna načela sistema i pravovremeno planiraju mjere i aktivnosti koje treba da realizuju akteri, da se identifikuju uloge i odgovornosti svih aktera i partnerstvo u radu, da se ukaže na prioritete i potrebu hitnog djelovanja i da se globalno planiraju finansijske potrebe i izvori za finansiranje.

Prioriteti definisani Strategijom razvoja socijalne zaštite su stara lica, djeca i omladina, osobe sa posebnim potrebama, prevencija socio-patoloških pojava kod djece i omladine, porodica, ljudski i institucionalni resursi i finansijska održivost socijalne zaštite. Rezultati implementacije Strategije se ogledaju u formiranju Koordinacionog odbora za socijalnu politiku, osnivanju udruženja sa pomoć djeci sa posebnim potrebama, starijim licima i hraniteljima, usvajanju Odluke o proširenim pravima u oblasti socijalne zaštite, ostvarenoj saradnja sa vladinim i nevladinim sektorom u lokalnoj zajednici i šire, povećanju budžeta Centra za socijalni rad Bijeljina i povećanju broja zaposlenih radnika Centra.

Nakon diskusija, razmjena stavova i prijedloga, doneseni su sljedeći zaključci:

- Za smanjenje socijalne isključenosti i prevenciju tog stanja, neophodno postojanje strategija na lokalnom nivou.
- Neophodno je da se u svim lokalnim zajednicama urade Lokalne strategije socijalne zaštite. Odgovornost za provođenje strategije je na lokalnoj zajednici (Opština, Grad).
- U pripremi strateškog plana, potrebno je prikupiti relevantne kvantitativne i kvalitativne informacije.
- Uloga centra za socijalni rad kao stručne službe je sljedeća: inicira, pokreće, koordinira, upravlja stručnim aspektima procesa strateškog planiranja.

- Potrebno je formirati stručni interresorsko tijelo za izradu strategije, uz jasnu ulogu svih članova radne grupe.
- Neophodna je uključenost lokalnih aktera i uspostavljanje partnerstava.
- Potrebno je koristiti jedinstvenu metodologiju koja će omogućiti komparativnu analizu između različitih lokalnih zajednica.
- Vršiti kontinuiran nadzor i kontrolu tokom provođenja strategije uz identifikaciju odstupanja realizacije od plana i uvođenje korektivnih mjera.